

ד"ר או לא ד"ר, אלדד אינו פאפו

עלנידיה

מאת טדי פרויס

שלמה גרודזנסקי המנוח היכה לא אחת יריבים מכות מתחת לחגורה בכשרון ובחכמה. כש אמרו לו "לא יפה שלמה" היה משיב: אם קרבני הוא אידיוט או נבל, אין הדבר מחייב אותי להתייחס אליו ביתר כבוד ודרך ארץ משהייתי מתייחס אל בעל בית מרושע או מטומטם.

נחום ברנע עד כמה שדעותיו משתקפות מכתבותיו, אינו חמים דעים עם ד"ר ישראל אלדד ב"השקפות הפוליטיות, אך האם מחייבים אותו ניגודי הדעות, להתייחס אליו ביתר כבוד ולהעניק לו יתר מחמאות משהוא גורג להעניק לאריה נאור, לגדעון פת או ליוסף לפיד למשל? ודאי שמבחינת האינטלקט, הישכלה וכישר הביטוי אין להשוות את ד"ר אלדד לנ"ל, אך האם משום כך יש לשבח, חזור ושבח את מאמרו המרתק תקים עלימי ברנע? הנהוג להתפעל מכתבותיו של אלדד נמוץ בקרב מתנגדיו הרבים, ולכן אני מתנצל על הכפירה בעיקר: ל"דעתי מאמרו ארוכים, משעמי מים, ואינם מקרינים השראה, אך מסיבה זו או אחרת נוהגים עמו להיפך מנוסחת גרודזנסקי, כביכול משום שהוא בעל דעות מטורפות יש לרומם לפחות את הצורה של מאמרו, אם לא את תכנם. לדעתי אין ה"איך" של אלדד עולה במאומה על ה"מה", אף שאני מסתכן שיאמרו שאיני ג'נטלמן ושאני מסוגל לכבד יריב, תלוי איזה יריב.

הגינטלמניות שביקש ברנע ל"הפגין ב"שיתה בשניים" נראתה לי כהתרפסות מלווה בצחקוקי חן ולא כהוקרה הודית שרחשו האדמיראלים. נימיץ ויאמאמוסו זה לזה, ההתבטלות של ברנע צרמה, כי בן-שיחו מעולם לא החזיר לו אפילו סימן-הוקרה אחד ויחיד — אף שנחום הוא המיטיב לכתוב ביניהם.

למען האמת קשה להתמודד עם אחד כאלדד. לא רק בגלל הדיע, הלהט המשחזי והכמתה אלא משום שאין הוא מצטדק על מה שכל איש שפוי אינו יכול לעכל אצלו. הוא אינו מתבייש בדעותיו האנטי-דמוקראטיות והשוביניסטיות. להיפך, הוא מתגאה בהן ואדם הגא במה שנחשב לבחור, יש לו מראש עמדת עדיפות על פני יריביו. את וטרן של בלזאק או את אנדרשאפט של ברנארד, שאו קשה להביך בהוקעת חסרונותיהם המדומים והאמיתיים — כי הם הראשונים שיודו בהט' בדיוק כפי שנהג אלדד ביום א' בערב, נכון,

ליוהר אין להניח ללמד" אמר המרואיין, וכן גם לגבי סובול ועוד אנטי-ציונים, עליפי אלדד. בגדלות נפש אמר, שאמנם אין צורך להושיבם בבית-סוהר, אך להניח להם לכתוב — אסור. ציפיתי שנחום יגייס את ה"סארקום המושחז שלו ויודה ל"אלדד על מתינותו וגדלות נפשו, אך הוא קרס מול אישיותו של אלדד והניח לו לצבור נקודות. הטאקטיקה של המאבק באלדדים ובוטרנים למיניהם, עד כמה ש"נסיוני מגיע, היא להביא דברים על אכסורד, על ידי הרחקת לכת ומחם. נחום, נהג כך פעם אחת: כשציטט באוזני אלדד את שבחיו על רצח הרוזן ברנאדוט ושאל מדוע אם נכון היה להרוג את האציל השוודי, לא נכון להרוג את קיסרינג'ר? היתה זו הפעם היחידה שאלדד גבוך ולא כצא תשובה. אולם זה היה גולי הכבוד; יתר ההתקפות היו גולים עצמיים של נחום. לעתים הוא נראה כקאובני האותו ברסן של שור נוגה. הגורר את האוחז ברסן אחריה, התכסיסים המילוריים של נחום נתגלו כיעילים נגד ד"ר סאפו וגנדי. לא כל כך נגד ד"ר איש בקאליבר של ד"ר ישראל אלדד.

שגאל לכל עת

הסרט על מארק שגאל, תוצרת הסלנוויזיה הקנדית, היה אחד היפים בסוגם שראינו. כולו אמר שירח בוכת שגאל, אשחו וה"טקסט הפיוטי ועם זאת, לא קיט"שי הקריינות המצויינת של חיים יבין חוסיפה לשאר-הרוח של הי"סרט.

סוד הכשלון

של ברית שלום

לוא קיצרו מעט בחמונות ההווי מגרמניה, היה הקטע הששי של "עמוד האש" יחידה שלמה ל"עצמה. בניגוד לכמה קטעים רא"שונים, שלקו במיעוט מידע על ארץ ישראל ועל הציונות, הכיל הפרק האחרון שראינו אינפורמצייה למכביר לעתים אף עודף אינפורמצייה, עד שהצופה ההד"יט התקשה לעכל את אשר ראה. למשל, מרכיבי המחלוקת בין ת"נועת העבודה לבין אנשי ז'בו"ט-ניסקי, עיקר ערכו של המחזור הששי היה בעדים שרואינו, ל"רבות מלקולם מאקדונלד, דמות שגויה במחלוקת בכל הנוגע ל"יחסו לציונות דוד הורביץ, אר"גסט סימון, יצחק בן-אהרון ובי"עיקר הרב משה סגל היו עדים מעולים וסייעו להמחשת האווירה ששררה בסוף שנות העשרים ובי"ראשית שנות השלושים בארץ ובעולם. יחד עם זאת יש לתמוה על שאי-אפשר היה למצוא בקרב יוצאי גרמניה עד הדובר עברית ואינו נזקק לאנגלית, ואם כבר לועזית, מוטב להניח לעד לדבר בגרמנית. שפה שחיחה מוסיפה

לאוטנטיות של הסידרה. השבוע הובא משהו מתרומתו של וייצמן לתנועה הציונית, ת"רומה שעד כה לא הודקרה ב"סרטים. טוב שהובאה עדות נ"ספת של אנאור נוסבה, אף שמהימנותו ההיסטורית ופירושו לוקים במעט אי-דיוקים. מדבריו עלה עומק הכשלון של אנשי ברית שלום, שעמדתם תוארה בצורה מרתקת על ידי סרופסור ארנסט סימון. אליעזר ליבנה ה"היו מוכנים לתת.

לוח ההצגות * ת"א: 14.2, 21.2, 28.2, ירושלים: 16.2, בנייני ח"אומה, חיפה: 24.2 באודיטוריום ברוך הצוענים * ת"א: 19.2 לה טראוויטה * ת"א: 25.2 לה בוחם *

ברטיסים: אלנבי 1 657227 * חיפה: קופת מכבי * ירושלים: כהנא-בן-נאים